

від виявлених уражень шкіри. Харчові добавки з незамінними жирними кислотами. Зменшення свербіжу та шкірних уражень за допомогою фармакологічних засобів. Лікування місцевими глюкокортикоїдами, особливо за локалізованих уражень. Лікування пероральними глюкокортикоїдами, циклоспорином або підшкірним інтерфероном за поширених або тяжких ураженнях шкіри. Використання стероїд-зберігаючих засобів, таких як незамінні жирні кислоти та антигістамінні препарати, якщо глюкокортикоїди використовуються як довгостроковий варіант лікування. Впровадження стратегій для запобігання рецидиву ознак. Уникнення відомих факторів, що призводять до прояву захворювання у конкретної тварини. Впровадження профілактичної фармакотерапії та алерген-специфічної імунотерапії [7].

Висновки. Отже, atopічний дерматит – складне захворювання, яке потребує системного підходу щодо діагностики та лікування. Вчасна та правильна діагностика цього захворювання в собак дозволяє розробити індивідуальну стратегію лікування від контролю вторинних інфекцій і симптоматичної терапії до довгострокової алерген-специфічної імунотерапії, що може модифікувати хід хвороби та покращити життя тварини загалом.

Література

1. Bajwa J. Atopic dermatitis in cats. The Canadian veterinary journal = La revue veterinaire canadienne. 2018. Vol. 59(3). P. 311–313.
2. Brooks W. Allergies: Atopic Dermatitis in Dogs and Cats. Veterinary Partner. <https://veterinarypartner.vin.com/default.aspx?pid=19239&id=4951475>
3. Gedon N. K. Y., Mueller R. S. Atopic dermatitis in cats and dogs: a difficult disease for animals and owners. Clinical and translational allergy. 2018. Vol. 8. P. 41. <https://doi.org/10.1186/s13601-018-0228-5>
4. Hensel P., Santoro D., Favrot C., Hill P. & Griffin C. Canine atopic dermatitis: detailed guidelines for diagnosis and allergen identification. BMC veterinary research. 2015. Vol. 11. P. 196. <https://doi.org/10.1186/s12917-015-0515-5>

ДО КАЗУЇСТИКИ ХІРУРГІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ У М'ЯСНОМУ СКОТАРСТВІ

Мовчан К. О., Вакулик В. В., Білий Д. Д.

*Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна
zemdocvet@gmail.com*

В умовах сучасних промислових господарств важливу роль у виробництві яловичини відіграють спеціалізовані м'ясні породи великої рогатої худоби, насамперед aberдин-ангуська та герефордська. Вони характеризуються високою м'ясною продуктивністю, добрими відгодівельними якостями та генетично зумовленою здатністю формувати мармуровість м'язової тканини – важливий показник якості преміальної яловичини. В Україну ці породи почали завозити у другій половині ХХ століття, а їх широке використання посилилося після 1990-х років із розвитком сучасного м'ясного скотарства та імпортом племінних тварин з Європи і Північної Америки.

Наразі господарства з розведення aberдин-ангуської та герефордської худоби функціонують у різних природно-кліматичних зонах України, зокрема в регіонах Полісся та Лісостепу. Вони формують племінну базу м'ясного скотарства та забезпечують виробництво молодняка для подальшої відгодівлі. У більшості таких підприємств застосовують пасовищні або пасовищно-вигульні системи утримання, що дає змогу ефективно реалізувати генетичний потенціал м'ясної продуктивності цих порід.

За останні роки інтерес до виробництва високоякісної яловичини в Україні зріс. Сприятливі природно-кліматичні умови, значні площі пасовищ і використання спеціалізованих м'ясних порід створюють передумови для розвитку галузі та поступового виходу на європейський ринок, зокрема у сегменті продукції підвищеної якості [3]. Перспективи м'ясного скотарства пов'язані зі зростанням попиту на мармурову яловичину, можливістю використання пасовищних систем утримання, а також потенційним залученням інвестицій у розвиток галузі.

Разом із тим, реалізація зазначеного потенціалу стримується низкою чинників, зокрема недостатнім рівнем інвестицій саме у сучасну ветеринарну та лабораторну діагностику, потребою у підготовці кваліфікованих спеціалістів, а також конкуренцією з імпортною продукцією на ринку яловичини [1].

За таких умов інвестування у виробничі компоненти галузі – придбання племінних тварин, організацію годівлі, удосконалення технологій утримання та формування каналів збуту – не може бути повністю ефективним без одночасного розвитку системи ветеринарного супроводу. Своєчасна діагностика захворювань, належний ветеринарно-санітарний контроль та використання сучасних лабораторних методів дослідження є важливими складовими забезпечення здоров'я поголів'я, стабільності виробництва та якості продукції м'ясного скотарства.

Технологія утримання худоби у таких господарствах, як правило, базується на безприв'язній системі з використанням пасовищ або вигульних майданчиків, що відповідає сучасним вимогам добробуту тварин. Годівля переважно здійснюється кормами власного виробництва: пасовищною травою, сіном, сінажем і силосом (у тому числі заготовленим у поліетиленових рукавах), з обмеженим використанням концентрованих кормів [4].

Разом з тим такі умови утримання, а також переміщення тварин і технологічні операції можуть підвищувати ризик травмування та розвитку хірургічної патології, яка хоча й має переважно спорадичний характер, проте регулярно реєструється у практиці ветеринарного обслуговування господарств.

У стаді періодично реєструються травматичні ураження м'яких тканин та підшкірної клітковини, що проявляються у вигляді відкритих і закритих ушкоджень, які супроводжуються гнійним запальним процесом. Такі випадки не мають чітко вираженої сезонної залежності, проте їх виникнення негативно впливає на виробничі показники господарства. Навіть поодинокі патології можуть призводити до зниження середньодобових приростів маси тіла, тимчасового вибракування тварин із технологічних груп, а також ускладнювати планування відтворення стада, оскільки клінічно неблагополучні тварини не завжди можуть бути своєчасно включені до програми осіменіння [2].

За результатами клінічних спостережень найчастіше реєструються гнійно-запальні процеси у ділянці кінцівок – абсцеси та флегмони, зокрема в області вінчика та м'яких тканин дистальних відділів кінцівок. Окрім цього, періодично спостерігаються ураження в ділянці голови, особливо у міжщелепному просторі. Такі зміни часто проявляються у вигляді щільних припухлостей без вираженої болісності, без флюктуації та без помітного збільшення регіонарних лімфатичних вузлів. Подібна клінічна картина ускладнює диференційну діагностику, оскільки вона може відповідати як початковим стадіям абсцедування, так і хронічним гранулематозним процесам або травматичним ураженням м'яких тканин.

Практична робота ветеринарного лікаря в умовах промислового м'ясного скотарства має свою специфіку. Основне навантаження пов'язане з виконанням профілактичних заходів, проведенням вакцинацій, діагностичних досліджень та контролем загального епізоотичного стану стада.

У зв'язку з цим клінічні випадки хірургічної патології, зокрема флегмони, гранулематозні припухлості та ділянки ущільнення тканин фіброзною тканиною нез'ясованої етіології, нерідко доводиться вирішувати в умовах обмеженого часу і ресурсів. Такі ушкодження періодично піддаються додатковій механічній травматизації, що може супроводжуватися порушенням цілісності тканин і приєднанням вторинного запального процесу, зумовлюючи ускладнений перебіг патології та певною мірою ускладнюючи клінічну діагностику.

Характерним прикладом подібної ситуації є клінічний випадок, зафіксований у серпні, коли у однієї з тварин, привезеної з віддаленої ділянки пасовища, де вона утримувалася при вільному вигулі, було виявлено припухлість у міжщелепному просторі без ознак гострого гнійного запалення. Утворення мало щільну консистенцію, не супроводжувалося підвищенням місцевої температури та не проявляло ознак флюктуації. Упродовж наступних місяців припухлість залишалася відносно стабільною, проте в січні в цій ділянці сформувалася рана, яку було складно однозначно інтерпретувати як прорив абсцесу або формування норицевого ходу.

З огляду на відсутність можливості проведення лабораторних досліджень, лікування носило переважно симптоматичний характер. Рану обробляли 3% розчином перекису водню, після чого проводили тампонаду з використанням іхтіолової мазі. Для зменшення запальної реакції та больового синдрому застосовували мелоксикам [5] підшкірно у дозі 15 мл тричі з інтервалом у дві доби. Додатково вводили препарат Окстралонг двічі з інтервалом у три доби. У результаті проведеного лікування рана поступово загоювалася зі струпами по краях та мінімальною кількістю гною. Водночас випадок наочно демонструє труднощі клінічної інтерпретації подібних патологій у польових умовах.

Особливої складності додає те, що без лабораторної діагностики практично неможливо виклю-

чити окремі специфічні інфекційні захворювання, зокрема актиномікоз або інші гранулематозні ураження. Проведення мікроскопії патологічного матеріалу або дослідження кормів у більшості випадків є недоступним через організаційні та часові обмеження. У таких умовах ветеринарний лікар змушений обмежуватися клінічною оцінкою стану тварини та застосуванням симптоматичних терапевтичних заходів із використанням доступних препаратів.

Проблема ускладнюється тим, що хірургічна патологія у стадах м'ясної худоби має епізодичний, але постійно повторюваний характер, а її наслідки помітно впливають на виробничі показники господарства. Навіть поодинокі випадки травм, абсцесів або інших уражень м'яких тканин можуть спричинити зниження середньодобових приростів, втрату живої маси, порушення репродуктивних процесів та загальне погіршення фізіологічного стану тварин, створюючи додаткові економічні ризики для підприємств, що спеціалізуються на вирощуванні м'ясної худоби.

В таких умовах особливого значення набуває інтеграція практичної ветеринарної діяльності з науково-освітнім процесом. Поєднання роботи у виробничих господарствах із навчанням та дослідницькою діяльністю дозволяє глибше аналізувати клінічні випадки, формувати системний підхід до діагностики та лікування, а також накопичувати емпіричний матеріал для подальших наукових узагальнень. Практичні спостереження за перебігом хірургічних патологій у реальних виробничих умовах сприяють уточненню терапевтичних підходів, оцінці ефективності методів лікування та впровадженню більш раціональних ветеринарних рішень.

Таким чином, досвід ветеринарного обслуговування промислових господарств, що утримують м'ясні породи великої рогатої худоби, свідчить, що хірургічна патологія є важливим чинником, який потребує системного аналізу та практично орієнтованих підходів до профілактики й лікування.

Ситуація утруднюється тим, що вже наявні патології, такі як флегмони, гранулематозні припухлості або ущільнення тканин фіброзною тканиною, іноді піддаються додатковій механічній травматизації, що може призводити до ускладненого перебігу захворювання та обтяжувати клінічну діагностику. В умовах обмежених ресурсів і часу ветеринарні спеціалісти часто застосовують переважно симптоматичні методи терапії, проте накопичення клінічного досвіду та його наукове осмислення створює передумови для вдосконалення діагностики, оптимізації лікувальних заходів і підвищення ефективності ветеринарного обслуговування у сучасному промисловому тваринництві.

Література

1. Жуковський М., Недосеков В. Основи економіки здоров'я тварин. Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2021. Т. 17, № 6. С. 156–167. <https://doi.org/10.31548/dopovidi2021.06.013>
2. Попіль Є. В., Білий Д. Д. Патологія кінцівок хірургічного профілю у великої рогатої худоби в умовах приватного підприємства «Дружба» Петрівського району Кіровоградської області. Актуальні аспекти біології тварин, ветеринарної медицини та ветеринарно-санітарної експертизи : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. викладачів і студентів, 1–2 черв. 2017 р. Дніпро : ДДАЕУ, 2017. С. 45–47.
3. Рубан С., Даньшин В., Прийма С., Сорок Д. М'ясне скотарство в Україні (вплив клімату, особливості селекції, стратегії підвищення ефективності). *Animal Science and Food Technology*. 2024. Т. 15, № 3. С. 72–86. <https://doi.org/10.31548/animal.3.2024.72>.
4. Стратегія розвитку м'ясного скотарства в Україні у контексті національної продовольчої безпеки / за ред. М. В. Зубця, І. В. Гузева. Київ : Аграрна наука, 2005. 176 с.
5. Warner R., Ydstie J. A., Wulf L. W., Gehring R., Coetzee J. F., Mochel J. P., Gorden P. J. Comparative pharmacokinetics of meloxicam between healthy post-partum vs. mid-lactation dairy cattle. *Frontiers in Veterinary Science*. 2020. Vol. 7. Article 548. <https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00548>.